

SVERIGES VALRIKE

Förslag till konstitution - arbetsutkast

Ett sakligt institutionsutkast för en hypotetisk svensk valmonarki. Dokumentet beskriver modellens struktur, behörighetskrav, ansvarsfördelning och skyddsmekanismer. Det är inte gällande svensk rätt.

1. Statsskickets grundidé

Sverige föreslås i denna modell vara ett valrike: en monarki där rikets högsta ämbete inte automatiskt ärvs utan tillsätts genom ett särskilt val. Monarken benämns Kungen och utövar de befogenheter som uttryckligen anges i konstitutionen.

Kronan betraktas inte som Kungens privata egendom. Ämbetet är ett offentligt förtroendeuppdrag med skyldighet att förvalta staten för befolkningen och kommande generationer.

2. Kronan är inte automatiskt ärftlig

Artikel 2.1. Ingen person erhåller automatiskt rätt till kronan genom födsel.

Artikel 2.2. En regerande Kungs barn och andra släktingar får vara kandidater om de uppfyller samma konstitutionella behörighetskrav som övriga kandidater.

Artikel 2.3. Släktskap med en tidigare Kung ska varken automatiskt ge kronan eller i sig diskvalificera en kandidat.

3. Föreslagna behörighetskrav för Kung

Denna modell innehåller uttryckligen ett kristet troskrav för rikets högsta ämbete. Det är ett normativt förslag i modellen och motsvarar inte dagens svenska regler för offentliga ämbeten.

Artikel 3.1. Kandidaten ska uppfylla de krav på svenskt medborgarskap, ålder, bosättning och rättslig behörighet som fastställs i vallagen för kronan.

Artikel 3.2. Kandidaten ska vara väl förtrogen med Bibelns texter och kunna redogöra för hur den kristna trosgrund som konstitutionen anger förhåller sig till utövandet av kungamakten.

Artikel 3.3. Kandidaten ska offentligt bekänna Jesus Kristus som kommen i köttet och förbinda sig att följa den kristna lära som närmare definieras i konstitutionen.

Artikel 3.4. Kandidaten ska inför tillträdet offentligt förbinda sig att inte tillskriva sig själv gudomlig auktoritet eller ära, utan att betrakta sitt ämbete som tjänande under Gud och till gagn för landet och folket.

Artikel 3.5. Detaljerade troskrav måste vara tydligt definierade i konstitutionen för att undvika att en sittande Kung själv kan ändra kriterierna för framtida kandidater.

4. Kungen som rikets tjänare

Ämbetets kärna definieras i modellen som tjänande, inte ägande.

Artikel 4.1. Kungen ska offentligt erkänna att statens makt och resurser inte är hans privata egendom.

Artikel 4.2. Kungen ska förvalta rikets angelägenheter med ansvar för landets säkerhet, befolkningens välfärd, rättsordningen och kommande generationers möjligheter.

Artikel 4.3. Kungen ska regelbundet redovisa rikets ekonomiska, säkerhetsmässiga och långsiktiga utveckling inför folket och de oberoende granskningsorgan som konstitutionen föreskriver.

Kungen ska vara tjänare åt folket och förvaltare av landets framtid, inte stå utanför lagen.

5. Val av Kung

Den exakta valmodellen behöver fastställas separat. Ett möjligt system är ett direkt val bland behöriga kandidater, med en längre mandatperiod än i dagens parlamentariska system för att skapa kontinuitet.

Fråga	Exempel på konstitutionell lösning
Vem röstar?	Röstberättigade svenska medborgare enligt särskild vallag.
Mandatperiod	Exempelvis 10–15 år, alternativt tills en fastställd pensionsålder.
Omval	Kan begränsas till ett visst antal mandatperioder eller regleras genom särskild förtroendeprövning.
Arv	Ingen automatisk succession. Kungens barn får kandidera på samma behörighetsvillkor.
Vakans	Tillfällig riksföreståndare tills nytt val kan genomföras.

6. Kungens befogenheter

En valmonarki behöver uttryckligen ange vilka befogenheter som tillhör Kungen. Ett hållbart konstitutionellt system bör undvika formuleringen att Kungen har obegränsad makt och i stället räkna upp befogenheterna.

Artikel 6.1. Kungen leder den verkställande statsförvaltningen inom konstitutionens gränser.

Artikel 6.2. Kungen ansvarar för regeringens övergripande nationella mål, säkerhetspolitik, beredskap och långsiktiga strategiska planering i den omfattning konstitutionen anger.

Artikel 6.3. Kungen får inte genom ett vanligt beslut upphäva konstitutionens rättighetsskydd, domstolarnas oberoende eller reglerna för val och succession.

7. Oberoende domstolar

Artikel 7.1. Domstolarna ska döma enligt lag och vara institutionellt oberoende av Kungen i enskilda rättsfall.

Artikel 7.2. Ingen person, inklusive Kungen, ska kunna dömas eller straffas utan lagligt stöd och rättslig process.

Artikel 7.3. En särskild konstitutionsdomstol kan ges befogenhet att pröva om kungliga beslut strider mot konstitutionen.

8. Revision och skydd mot korruption

Artikel 8.1. Statens finanser ska granskas av en självständig riksrevision vars ledning inte ensidigt kan avsättas av Kungen.

Artikel 8.2. Kungens privata ekonomi ska hållas rättsligt och bokföringsmässigt åtskild från statens egendom.

Artikel 8.3. Offentliga upphandlingar, större investeringar och överföringar av statlig egendom ska omfattas av dokumentations- och granskningskrav.

Artikel 8.4. Nepotismregler ska hindra Kungen från att kringgå meritkrav genom att systematiskt tillsätta familjemedlemmar på offentliga poster.

9. Kommunhuvuden och lokal förvaltning

I den föreslagna modellen ersätts dagens kommunpolitiska struktur av lokala förvaltningsledningar. Kommunhuvudet fungerar som ansvarig länk mellan den centrala statsledningen, den lokala förvaltningen och kommunens invånare.

Artikel 9.1. Varje kommun eller motsvarande lokalt område ska ha en ansvarig förvaltningschef, i detta utkast kallad kommunhuvud.

Artikel 9.2. Kommunhuvudet ansvarar för genomförande, lokal budgetdisciplin, rapportering och för att systematiskt samla in invånarnas behov, klagomål, förslag och prioriteringar.

Artikel 9.3. Invånarna ska ha lagstadgade vägar att lämna förslag, begära granskning och överklaga myndighetsbeslut.

Artikel 9.4. Kommunhuvuden ska kunna avsättas vid korruption, allvarlig misskötsel eller lagbrott genom en i förväg fastställd rättslig process.

10. Folkets möjlighet att avsätta en Kung

Ett valrike behöver en ordnad lösning även för situationen där en Kung allvarligt missbrukar sitt ämbete.

Artikel 10.1. Konstitutionen ska definiera särskilda grunder för avsättning, exempelvis grovt lagbrott, förräderi, allvarlig korruption, permanent arbetsoförmåga eller uppenbart åsidosättande av de konstitutionella ämbetsplikterna.

Artikel 10.2. Avsättning ska kräva en hög tröskel och en process som inte kontrolleras ensidigt av vare sig Kungen eller en enskild myndighet.

Artikel 10.3. Ett möjligt system är kombinationen av konstitutionell prövning och en särskild folkomröstning bland röstberättigade medborgare.

11. Grundlagens stabilitet

Artikel 11.1. Kungen ska inte ensam kunna ändra reglerna för kronan, domstolarna, grundläggande rättigheter eller sin egen maktställning.

Artikel 11.2. Grundlagsändringar ska kräva en särskild process med tidsmässig spärr och direkt folkligt godkännande eller annan mycket hög konstitutionell tröskel.

12. Förhållandet till dagens svenska statsskick

Sverige är i dag en parlamentarisk demokrati och konstitutionell monarki där all offentlig makt enligt regeringsformen utgår från folket. Den här valrikesmodellen är därför inte en beskrivning av dagens rätt utan ett hypotetiskt förslag till ett annat statsskick.

Ett införande skulle kräva omfattande förändringar av regeringsformen och annan grundlag samt ställningstaganden till Sveriges internationella rättsliga åtaganden. Ett fullständigt konstitutionsförslag behöver därför juridiskt analyseras artikel för artikel innan det kan betraktas som färdigt.

Arbetsutkastets kärna

- Kronan är vald, inte automatiskt ärftlig.
- Kungens barn får vara kandidater men får ingen automatisk rätt till ämbetet.
- Modellen innehåller ett uttryckligt kristet behörighetskrav för Kungen.
- Kungen definieras som rikets och folkets tjänare och står under konstitutionen.

- Domstolar och revision ska kunna verka oberoende.
- Kommunhuvuden leder lokal förvaltning och förmedlar invånarnas behov.
- Korruption och nepotism ska omfattas av särskilda kontrollmekanismer.
- En Kung ska kunna avsättas genom en förutbestämd konstitutionell process.
- Kungen ska inte ensam kunna skriva om reglerna som begränsar hans egen makt.

Detta dokument är ett första institutionsutkast. Frågor om exakt mandatperiod, valsysteem, rösträtt, rättighetskatalog, lagstiftningsmakt, skatterätt, försvarsmakt och förhållandet mellan kronan och övriga statsorgan behöver specificeras i en fullständig konstitution.